

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 167/2017-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 2. marca 2017 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosza, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Lajosa Mészárosa (sudca spravodajca) predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti GORAL, spol. s r. o., Veľké Bierovce 276, zastúpenej Advokátskou kanceláriou A3 advokátska kancelária s.r.o., Partizánska 25, Trenčín, v mene ktorej koná advokátka JUDr. Katarína Lobotková, vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne č. k. 13 S 50/2013-50 zo 16. apríla 2014 a rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Sžf 66/2014 z 2. júna 2015 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obchodnej spoločnosti GORAL, spol. s r. o., odmieta ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 24. augusta 2015 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti GORAL, spol. s r. o. (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia jej základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne (ďalej aj „krajský súd“) č. k. 13 S 50/2013-50 zo 16. apríla 2014 a rozsudkom

Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) sp. zn. 4 Sžf 66/2014 z 2. júna 2015.

2. Zo sťažnosti aj z priložených rozhodnutí vyplýva, že napadnutým rozsudkom krajského súdu bola zamietnutá žaloba, ktorou sťažovateľka žiadala zrušiť z dôvodu nezákonnosti rozhodnutie Finančného riaditeľstva Slovenskej republiky (ďalej len „finančné riaditeľstvo“) č. 1100901/1/1143437/2012 z 18. marca 2013, ako aj výrok 2 rozhodnutia Colného úradu v Trenčíne (ďalej len „colný úrad“) č. 9006631/1/1085631/2012 z 19. júla 2012.

3. Sťažovateľke bolo na základe nariadenia Komisie (ES) č. 642/2008 zo 4. júla 2008, ktorým sa ukladá dočasné antidumpingové clo na dovoz určitých upravených alebo konzervovaných citrusových plodov (najmä mandarínok atď.) s pôvodom v Čínskej ľudovej republike, a nariadenia Rady (ES) č. 1355/2008 z 18. decembra 2008, ktorým sa ukladá konečné antidumpingové clo a s konečnou platnosťou vyberá dočasné clo uložené na dovoz určitých upravených alebo konzervovaných citrusových plodov (najmä mandarínok atď.) s pôvodom v Čínskej ľudovej republike (ďalej len „nariadenie č. 1355/2008“), vymerané a následne od nej vybraté antidumpingové clo v celkovej výške 845 659,44 €. Rozsudkom C-338/10 z 22. 3. 2012 vo veci Grünwald Logistik Service GmbH (GLS) proti Hauptzollamt Hamburg-Stadt vyhlásil Súdny dvor Európskej únie (ďalej len „Súdny dvor“) nariadenie komisie č. 1355/2008 za neplatné. Sťažovateľka preto podala na colnom úrade 2. a 9. mája 2012 dve žiadosti o vrátenie zaplateného cla v celkovej výške 845 659,44 €.

4. Colný úrad rozhodol tak, že výrokom 1 vrátil sťažovateľke clo vo výške 717 846,30 € a výrokom 2 rozhodol, že sa jej nevracia antidumpingové clo vo výške 127 812,14 €, pretože neboli splnené podmienky uvedené v čl. 236 ods. 2 vtedy platného nariadenia Rady (EHS) č. 2913/92, ktorým sa stanovuje Colný kódex Európskeho spoločenstva (ďalej len „colný kódex“). Podľa citovaného ustanovenia bude dovozná alebo vývozná clo vrátené alebo odpustené na základe žiadosti podanej príslušnému colnému úradu v lehote troch rokov odo dňa, kedy bola suma cla oznámená dlžníkovi. V danom prípade došlo k uplynutiu tejto trojročnej lehoty pred podaním žiadosti o vrátenie cla,

a uvedená podmienka tak splnená nebola. Finančný úrad ako odvolací orgán konštatoval, že rozhodnutie colného orgánu bolo v súlade s právnymi predpismi.

5. Krajský súd na základe žaloby preskúmal napadnuté rozhodnutia správnych orgánov a dospel k záveru, že sú v súlade s colným kódexom platným v čase podania žiadosti o vrátenie antidumpingového cla. Uviedol, že medzi účastníkmi konania bol sporný výklad čl. 236 ods. 2 colného kódexu, ktorý za zákonnú podmienku na vrátenie cla ustanovil včasnosť podania žiadosti o jeho vrátenie. Sťažovateľka tvrdila, že zrušenie relevantného nariadenia rozsudkom Súdneho dvora je nepredvídateľnou okolnosťou v zmysle druhého pododseku čl. 236 ods. 2 colného kódexu, ktorá umožňuje predĺžiť trojročnú lehotu na podanie žiadosti o vrátenie cla. Správne orgány teda nepostupovali správne, keď jej predĺženie lehoty nepriznali. Finančný úrad, naopak, poukazoval na rozsudok Súdneho dvora C-533/10 zo 14. 6. 2012 vo veci Ikea Wholesale LTD proti Komisii (ďalej len „rozsudok C-533/10“), v ktorom Súdny dvor konštatoval, že čl. 236 ods. 2 druhý pododsek colného kódexu sa má vykladať v tom zmysle, že nezákonnosť nariadenia nepredstavuje prípad vyššej moci alebo nepredvídateľných okolností umožňujúcich predĺžiť trojročnú lehotu, počas ktorej mohol dovozca požiadať o vrátenie dovozného cla zaplateného podľa nariadenia, ktoré bolo neskôr vyhlásené za neplatné. Krajský súd sa s ohľadom na ustálenú judikatúru Súdneho dvora stotožnil so závermi správnych orgánov a žalobu zamietol.

6. Sťažovateľka napadla rozsudok krajského súdu odvolaním. Tvrdila, že Súdny dvorom odporúčaný zužujúci výklad nepredvídateľných okolností nie je aplikovateľný vo vzťahu k iným účastníkom než správnym orgánom. Poukázala na oveľa významnejšie interpretačné hľadisko, a to pravidlo publikované pod č. R 102/2011 Zbierky stanovísk Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky, podľa ktorého nejasné a neurčité právne normy nemožno aplikovať a vykladať na ťarchu ich adresátov, ale vždy na ťarchu tvorcu. Aj ústavný súd vo svojej judikatúre už viackrát uviedol, že s uplatňovaním princípu právnej istoty v právnom štáte sa spája požiadavka všeobecnosti, platnosti, trvácnosti, stability, racionálnosti a spravodlivého obsahu právnych noriem (PL. ÚS 15/98, PL. ÚS 1/04 alebo PL. ÚS 8/04). Sťažovateľka, vychádzajúc z uvedených zásad, predvídala spomínanú všeobecnú platnosť, trvácnosť a stabilitu,

racionalnosť a spravodlivý obsah nariadenia č. 1355/2008 a žiaden opak, teda možnosť jeho zrušenia pre vlastnú rozpornosť s inými predpismi Európskej únie (ďalej aj „EÚ“) nemohla predvídať. Pre sťažovateľku a tiež pre každého v Európskej únii, zrejme okrem účastníkov sporu, z ktorého vzišlo zrušenie nariadenia č. 1355/2008, bol s ohľadom na princípy objektívneho práva tento rozsudok nepredvídateľná okolnosť nezávislá od jeho pôsobenia a vôle, a teda vo vzťahu k žalobcovi mala právny následok vzniku nároku na vrátenie nedlžného cla, ibaže bez ohľadu na časové obmedzenie.

7. Najvyšší súd k námietkam sťažovateľky predovšetkým uviedol:

„Najvyšší súd sa zaoberal žalobnými a odvolacími dôvodmi žalobcu a konštatuje, že krajský súd vo veci rozhodol vecne správne. Vychádzal z judikatúry Súdneho dvora EÚ, ktorý sa už k tejto spornej otázke, či je možné úspešne žiadať o vrátenie antidumpingového cla aj po uplynutí trojročnej lehoty podľa článku 236 Colného kódexu spoločenstva, ak bolo Nariadenie Rady vyhlásené za neplatné, vyjadril.

Súdny dvor EÚ sa vo veci vedenej pod číslom C-533/10 zaoberal aj vrátením antidumpingových ciel zaplatených na základe nariadenia, ktoré bolo neskôr vyhlásené za neplatné. V rozsudku zo dňa 14. júna 2012 Súdny dvor EÚ uviedol, že spoločnosť CIVAS (SA) v tomto konaní žiadala o vrátenie antidumpingových ciel, ktoré zaplatila pri dovoze bavlnenej posteľnej bielizne pochádzajúce z Pakistanu, pričom nemohla podať žiadosti o vrátenie týchto ciel pred ukončením antidumpingového konania. Súdny dvor EÚ sa v konaní C-533/10 zaoberal v rámci prejudiciálneho konania výkladom článku 236 ods. 2 Colného kódexu. Súdny dvor uznal, že vnútroštátna procesná podmienka stanovujúca primeranú lehotu, v ktorej je hospodársky subjekt povinný, pod hrozbou premlčania, požiadať o vrátenie dane vyrubenej v rozpore s právom Únie, je zlučiteľná s právom únie. Takáto premlčacia lehota nie je takej povahy, aby viedla k praktickej nemožnosti alebo nadmernému sťaženiu výkonu práv, ktoré priznáva poriadok Únie. V tejto súvislosti Súdny dvor rozhodol, že trojročná premlčacia lehota sa javí ako primeraná.

Ďalej v citovanom rozsudku je uvedené, že primeraná premlčacia lehota bez ohľadu na to, či bola stanovená vnútroštátnym právom alebo právom Únie, je v záujme právnej istoty, ktorá chráni tak dotknutú osobu ako aj dotknutý správny orgán a nebráni výkonu práv, ktoré priznáva právny poriadok.

Otázku, či nezákonnosť Nariadenia možno považovať za prípad vyššej moci (alebo nepredvídateľných okolností), treba vykladať podľa Súdného dvora EÚ zužujúco, pretože podľa článku 236 Colného kódexu, vrátenie zaplateného dovozného, alebo vývozného cla možno priznať iba za určitých podmienok a v stanovených osobitných prípadoch. Vrátenie cla predstavuje výnimku z obvyklého režimu dovozov a vývozov (rozsudky C-156/00 z 13. marca 2003, C-78/10 zo 17. februára 2011, C-334/08 z 8. augusta 2010).

Pojem vyššia moc (nepredvídateľné okolnosti) sa musia v zmysle článku 236 ods. 2, druhý pododsek Colného kódexu, vykladať zužujúco. Pod pojmom vyššia moc v zásade treba rozumieť neobvyklé a nepredvídateľné okolnosti, nezávislé od vôle subjektu, ktorý sa ich dovoľáva a ktorých dôsledkom nebolo možné zabrániť napriek vynaloženiu všetkej starostlivosti.

Žalovaný ako v odôvodnení napadnutého rozhodnutia, tak aj v písomnom stanovisku k žalobe poukázal na ods. 28 citovaného rozsudku C-533/10, v ktorom Súdny dvor EÚ konštatoval, že pojem vyššia moc zahŕňa tak objektívny prvok týkajúci sa neobvyklých okolností, ktoré sú nezávislé od vôle dotknutého hospodárskeho subjektu, ako aj subjektívny prvok týkajúci sa povinnosti dotknutej osoby, aby sa zabezpečila proti následkom neobvyklej udalosti tým, že prijme primerané opatrenia bez toho, aby priniesla neprimeranú obeť. Súdny dvor tiež ale konštatoval, že nezákonnosť antidumpingového nariadenia nemožno považovať za neobvyklú okolnosť.

K subjektívnemu prvku Súdny dvor EÚ uviedol, že žalobca mohol podať žiadosť o vrátenie cla hneď po prvom zaplatení antidumpingového cla podľa Nariadenia s cieľom spochybniť platnosť Nariadenia. Súdny dvor EÚ v rámci prejudiciálneho konania (bod 35) uzavrel, že článok 236 ods. 2 druhý pododsek Colného kódexu sa má vykladať v tom zmysle, že nezákonnosť nariadenia nepredstavuje prípad vyššej moci (alebo nepredvídateľných okolností) umožňujúci predĺžiť trojročnú lehotu, počas ktorej mohol dovozca (žalobca) požiadať o vrátenie dovozného cla zaplateného podľa Nariadenia, ktoré bolo neskôr vyhlásené za neplatné.

Krajský súd vzhľadom na ustálenú judikatúru Súdného dvora EÚ týkajúcu sa výkladu článku 236 ods. 2, druhého pododseku Colného kódexu, a v súvislosti s uvedeným článkom výkladu pojmu vyššej moci, ktorá v sebe zahŕňa aj pojem nepredvídateľných okolností, uzavrel, že vyhlásenie rozsudku Súdného dvora vo veci C-338/10 malo síce za následok

neplatnosť Nariadenia Rady ES č. 1355/2008, avšak vyhlásenie neplatnosti ani tohto Nariadenia nemožno považovať za takú nepredvídateľnú okolnosť, v dôsledku ktorej by v tomto prípade došlo k predĺženiu 3-ročnej lehoty na vrátenie antidumpingového cla podľa článku 236 ods. 2, prvý pododsek Colného kódexu.

Najvyšší súd sa stotožňuje so žalovaným, že Súdny dvor EÚ je jediná inštitúcia v Európskej únii oprávnená podávať záväzný výklad všetkých ustanovení práva únie. Judikatúra Súdneho dvora (SDEÚ) je rozhodovacou praxou Súdneho dvora EÚ, ktorú vytvárajú rozhodnutia tohto súdu v jednotlivých preskúmaných záležitostiach. Súdny dvor je pritom jedným z orgánov EÚ, na ktorý členské štáty preniesli určité rozhodovacie právomoci, a tak rozhoduje spory medzi vládami členských štátov a európskymi inštitúciami a prejednáva aj žaloby jednotlivcov, či organizácii proti inštitúciám EÚ a zároveň dohliada, aby členské štáty dodržiavali európske právo a preskúmava aj súlad právnych aktov vydávaných inštitúciami EÚ so zakladajúcimi zmluvami. Judikatúra Súdneho dvora má pri tom najmä zabezpečovať jednotný výklad práva EÚ a tak aj jeho rovnaké uplatňovanie v jednotlivých členských štátoch. Práve v prípadoch, kedy SD podáva právny výklad ustanovení únieového práva, či už v jednotlivých rozhodnutiach, alebo na žiadosť súdov členských štátov, či iných orgánov a inštitúcií EÚ, má judikatúra SD všeobecnú záväznosť.

To znamená, že týmto výkladom SD sa musí riadiť nielen národný súd, ktorý o výklad požiadal, či štát alebo inštitúcia EÚ, ktorej je rozhodnutie určené, ale všetky členské štáty a ich orgány a obyvateľstvo, ako aj samotné orgány EÚ. Judikatúra SD má povahu prameňa únieového práva.

Keďže sporná otázka bola už Súdny dvorom vyriešená, možno sa stotožniť s právnym názorom krajského súdu, že žaloba nebola podaná dôvodne, pretože žalovaný sa v rámci žalobou napadnutého správneho konania riadne vysporiadal so všetkými námietkami žalobcu a svoje rozhodnutie odôvodnil na podklade zisteného skutkového stavu vo vzťahu k vykonanému dokazovaniu a postupu prvostupňového správneho orgánu s prihliadnutím na relevantné hmotno-právne a procesné ustanovenia. Ani neplatnosť Nariadenia Rady (ES) č. 1355/2008 z 18.12.2008 vyhlásená rozsudkom Súdneho dvora Európskej únie, nemožno považovať za takú neobvyklú okolnosť, ktorá by umožnila predĺženie stanovenej premlčacej lehoty v rámci vnútroštátneho právneho poriadku.“

Vzhľadom na už uvedené najvyšší súd rozsudok krajského súdu potvrdil.

8. Podľa sťažovateľky bolo uvedenými rozhodnutiami krajského súdu a najvyššieho súdu v prvom rade porušené jej základné právo na súdnu ochranu v zmysle čl. 46 ods. 1 ústavy. Sťažovateľka cituje nálezh ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 77/02 z 27. novembra 2002, podľa ktorého *„do obsahu základného práva na súdnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon. Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy. Z toho vyplýva, že k reálnemu poskytnutiu súdnej ochrany dôjde len vtedy, ak sa na zistený stav veci použije ústavne súladne interpretovaná, platná a účinná právna úprava.“*. Ďalej poukazuje na nálezh sp. zn. I. ÚS 26/94 z 10. mája 1994, kde ústavný súd konštatoval, že *„Obsah práva na súdnu a inú právnu ochranu uvedený v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky nespočíva len v tom, že osobám nemožno brániť v uplatnení práva alebo ich diskriminovať pri jeho uplatňovaní. Jeho obsahom je i zákonom upravené relevantné konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Každé konanie súdu alebo iného orgánu, ktoré je v rozpore so zákonom, je porušením ústavou zaručeného práva na súdnu alebo inú právnu ochranu.“*. Z uvedených nálezhov podľa sťažovateľky vyplýva, že konanie všeobecného súdu nesmie byť v rozpore so zákonom. Krajský súd a najvyšší súd nesprávne aplikovali, resp. neaplikovali vnútroštátne právne normy, a tým porušili jej základné právo na súdnu ochranu. Ich rozsudky nie sú podľa sťažovateľky vecne správne.

9. Sťažovateľka ďalej namieta porušenie základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, v zmysle ktorého má vlastnícke právo rovnaký zákonný obsah aj ochranu. V danej veci je podľa nej nesporné, že štát bez právneho dôvodu vyruboval a inkasoval finančné prostriedky na úhradu nezákonného poplatku, čím sa obohacoval na úkor sťažovateľky, ktorej majetok sa o predmetné finančné prostriedky zmenšil. Ďalej sťažovateľka uvádza, že *„Pokiaľ by porušovatelia základného práva sťažovateľa postupovali v súlade s ústavou zakotveným princípom rovnosti práva vlastníť majetok,*

nemohli by žalobu sťažovateľa zamietnuť. Svojím konaním priznali nad rámec ústavného práva ochranu majetku štátu, ktorý tento nadobudol protiprávne na základe právnej normy vyhlásenej za neplatnú. Na druhej strane nepriznali dostatočnú ochranu majetkového práva na vrátenie finančných prostriedkov, o ktoré sa v súlade s platným právom nemal rozsah majetku sťažovateľa, nikdy znížiť (bohužiaľ sa tak stalo uhrádzaním nezákonného nedlžného cla).“.

10. Na základe už uvedeného sťažovateľka podľa čl. 127 ods. 3 a 4 ústavy požaduje priznanie primeraného finančného zadosťučinenia, pričom v jej prípade má ísť o čiastku 131 248,95 €, ktorá pozostáva zo sumy nevráteného a bezdôvodne prijatého cla vo výške 127 813,14 € a trov konania nevyhnutných na bránenie práv sťažovateľky spočívajúcich vo vynaložených súdnych poplatkoch v sume 140 € a v trovách právneho zastúpenia v sume 3 295,81 €.

11. Sťažovateľka v závere ústavnej sťažnosti navrhuje, aby ústavný súd o jej sťažnosti nálezom takto rozhodol:

„1. Ústavný súd Slovenskej republiky vyslovuje, že rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne zo dňa 16.4.2014, ktorým súd v konaní pod sp. zn. 13 S/50/2013-50 zamietol žalobu sťažovateľa o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia správneho orgánu a rozsudkom Najvyššieho súdu SR zo dňa 2.6.2015, pod sp. zn. 4Sžf/66/2014, ktorým rozsudok Krajského súdu v Trenčíne potvrdil, došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a základného práva sťažovateľa vlastniť a pokojne užívať majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Ústavný súd Slovenskej republiky zrušuje rozsudok Krajského súdu v Trenčíne zo dňa 16.4.2014, ktorým súd v konaní pod sp. zn. 13 S/50/2013-50 zamietol žalobu sťažovateľa o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia správneho orgánu a rozsudok Najvyššieho súdu SR zo dňa 2.6.2015, pod sp. zn. 4Sžf/66/2014, ktorým rozsudok Krajského súdu v Trenčíne potvrdil.

3. Ústavný súd Slovenskej republiky zaväzuje odporcu v 1. a v 2. rade, aby spoločne a nerozdielne zaplatili sťažovateľovi primerané peňažné zadosťučinenie vo výške 131.248,95 € do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu a v rovnakej lehote

i náhradu trov právneho zastúpenia sťažovateľa vo výške 1.649,37 € (hodnota úkonu 678,85 €, za 2 úkony právnej služby + 2 x paušál po 7,81 € + DPH (20 %) 274,89 €).“

II.

12. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

13. O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, ak namietaným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom orgánu verejnej moci nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po

jej prijatí na ďalšie konanie (porov. napr. I. ÚS 105/06, II. ÚS 66/2011, III. ÚS 155/09, IV. ÚS 35/02).

14. Z petitu sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka namieta porušenie svojho základného práva na ochranu vlastníctva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne č. k. 13 S 50/2013-50 zo 16. apríla 2014 a rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Sžf 66/2014 z 2. júna 2015.

Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastníť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Majetok nadobudnutý v rozpore s právnym poriadkom ochranu nepožíva. Dedenie sa zaručuje.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

A. K namietanému porušeniu čl. 46 ods. 1 ústavy napadnutým rozsudkom krajského súdu

15. Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne.

16. Ústavný súd pri zakladaní svojej právomoci vychádza zo zásady, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto právomoc ústavného súdu nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (porov. II. ÚS 13/01, IV. ÚS 102/09). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (porov. I. ÚS 20/02, III. ÚS 152/03).

17. Sťažovateľka svojou sťažnosťou napáda aj rozsudok krajského súdu č. k. 13 S 50/2013-50 zo 16. apríla 2014. Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka využila svoje právo podať proti napadnutému rozsudku krajského súdu odvolanie, o ktorom bol oprávnený a aj povinný rozhodnúť najvyšší súd. Právomoc najvyššieho súdu rozhodnúť o odvolaní sťažovateľky v danom prípade vylučuje právomoc ústavného súdu. Vzhľadom na túto skutočnosť ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosť v tejto časti odmietol z dôvodu nedostatku svojej právomoci.

B. K namietanému porušeniu čl. 46 ods. 1 ústavy napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu

18. Článok 46 ods. 1 ústavy je primárnou ústavnou bázou pre zákonom upravené konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky príslušných na poskytovanie právnej ochrany, a tým aj „bránou“ do ústavnej úpravy jednotlivých aspektov práva na súdnu a inú právnu ochranu zakotvených v čl. 46 až čl. 50 ústavy (I. ÚS 117/05).

19. Podľa stálej judikatúry ústavného súdu je účelom práva na súdnu ochranu (čl. 46 ods. 1 ústavy), ako aj práva na spravodlivý proces (čl. 6 ods. 1 dohovoru) zaručiť každému prístup k súdu, čomu zodpovedá povinnosť všeobecného súdu viazaného procesnoprávnymi a hmotnoprávnymi predpismi, dodržiavanie ktorých je garanciou práva na súdnu ochranu, vo veci konať a rozhodnúť (II. ÚS 88/01).

20. Súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníka konania, je však povinný na zákonom predpokladané a umožnené procesné úkony účastníka primeraným, zrozumiteľným a ústavne akceptovateľným spôsobom reagovať v súlade s platným procesným právom (porov. v tomto zmysle IV. ÚS 252/04, IV. ÚS 329/04, IV. ÚS 340/04, III. ÚS 32/07). Inak povedané, povinnosť súdu v rámci riadneho procesného postupu (t. j. v zmysle procesnoprávných predpisov) zistiť správne a v dostatočnom rozsahu skutkový stav v nimi rozhodovanej veci (bez ohľadu na jej prípadnú náročnosť) a s tým spojená povinnosť riadne odôvodniť svoje rozhodnutie, obe vyplývajúce z čl. 46 ods. 1 ústavy, sú jedny zo základných znakov ústavne aprobovaného postupu súdu a ochranou účastníkov konania pred svojvôľou súdu.

21. Súčasťou procesných záruk spravodlivého rozhodnutia, resp. minimálnych garancií procesnej povahy je, ako už bolo uvedené, taktiež právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany a z ktorého musí byť bez ohľadu na to, či sa odvolací (prípadne dovolací) súd stotožní a inkorporuje odôvodnenie rozhodnutí inštančne nižších súdov, zrejme, že sa zaoberal a vyjadril k esenciálnym otázkam vzťahujúcim sa na ním prejednávanú vec a neuspokojil sa bez ďalšieho so závermi inštančne nižších súdov (pozri napr. *Helle v. Fínsko*, č. 20772/92, rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 19. 12. 1997, bod 60; *Rajkovič v. Chorvátsko*, č. 50943/99, rozhodnutie z 3. 5. 2001, bod 2). Rozhodnutie všeobecného súdu musí obsahovať dostatok skutkových a právnych záverov, pričom tieto závery nesmú byť svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené.

22. Výklad a aplikácia práva všeobecnými súdmi musí byť v súlade s účelom základného práva na súdnu ochranu, ktorým je poskytnutie materiálnej ochrany zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov konania. Účastník konania má právo na to, aby každý spor alebo iná právna vec sa pred vnútroštátnym súdom rozhodovala na základe správneho a adekvátneho právneho základu. Súčasťou takého právneho základu po vstupe Slovenskej republiky do Európskej únie je aj výklad práva EÚ podľa čl. 267 Zmluvy o fungovaní EÚ v konaní o prejudiciálnej otázke. V takom prípade tvorí výklad práva EÚ obsiahnutý v rozsudku Súdneho dvora súčasťou právneho základu rozhodovania vo veci samej (IV. ÚS 108/2010, IV. ÚS 206/08).

23. Podstatou ústavnej sťažnosti je nesúhlas sťažovateľky s výkladom pojmu „*vyššia moc alebo nepredvídateľné okolnosti*“ uvedeného v čl. 236 ods. 2 colného kódexu, ktorý bol rozhodujúcimi súdmi prevzatý z judikatúry Súdneho dvora. Sťažovateľka zastáva názor, že uvedený výklad odporuje vnútroštátnym právnym normám, resp. princípom formulovaným v rozhodovacej praxi najvyššieho súdu a ústavného súdu, konkrétne princípu právnej istoty a predvídateľnosti právnych noriem. Z uvedených princípov predovšetkým vyplýva, že nejasné a neurčité právne normy nemožno vykladať na ťarchu ich adresátov, ale vždy na ťarchu tvorcu. Prijateľným je preto z pohľadu sťažovateľky len taký výklad, podľa ktorého je zrušenie nariadenia nepredvídateľnou okolnosťou majúcou za následok vznik

nároku na vrátenie dlžného cla bez ohľadu na časové obmedzenie. Rozhodnutia všeobecných súdov, ktoré vychádzali z opačného záveru, preto považuje za vecne nesprávne a nezákonné.

24. Ústavný súd podotýka, že jeho úlohou nie je preskúmavať vecnú správnosť rozhodnutí vydaných v konaní pred všeobecnými súdmi. Úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti bolo posúdiť, či odôvodnenie napadnutého rozsudku najvyššieho súdu signalizuje potenciálnu arbitrárnosť v interpretácii a aplikácii príslušných právnych noriem na vec sťažovateľky a s tým spojené možné porušenie označených ústavných práv sťažovateľky, alebo naopak, či vzhľadom na odôvodnenie a právne závery najvyššieho súdu v ňom uvedené je sťažnosť zjavne neopodstatnená a ani po jej prijatí na ďalšie konanie by nebolo možné konštatovať porušenie označených ústavných práv napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu.

25. V prerokovávanej veci je nepochybné, že najvyšší súd (podobne ako aj krajský súd) vychádzal pri posúdení otázky splnenia podmienok na predĺženie trojročnej lehoty z judikatúry Súdneho dvora, ktorý sa k identickej otázke vyjadril v rozhodnutí C-533/10 zo 14. 6. 2012. Postup, pri ktorom sa všeobecné súdy pri výklade ustanovenia európskeho práva v plnom rozsahu riadia názorom Súdneho dvora, nie je v žiadnom prípade možné považovať za arbitrárny. Naopak, arbitrárne by všeobecné súdy konali vtedy, pokiaľ by sa v skutkovo identickom prípade odchyľili od právneho názoru Súdneho dvora. Postup najvyššieho súdu plne korešpondoval so zákonnými požiadavkami kladenými na rozhodovanie odvolacieho súdu a požiadavkami kladenými ústavou. Najvyšší súd aplikoval a interpretoval príslušné právne normy v súlade s ich znením a obsahom. Napadnuté rozhodnutie reaguje na všetky relevantné námietky sťažovateľky, je riadne odôvodnené a nevykazuje žiadne známky svojvôle.

26. K polemike sťažovateľky s právnym názorom Súdneho dvora a tvrdenému zásahu do základných práv zaručených ústavou v dôsledku jeho aplikácie ústavný súd uvádza niekoľko poznámok:

27. V náleze sp. zn. II. ÚS 440/2011 z 11. októbra 2012 sa ústavný súd priklonil k právnemu názoru vyjadrenému v rozhodnutí nemeckého Spolkového ústavného súdu 2 BvR 197/83 z 22. októbra 1986 (tzv. Solange II) či v náleze Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. PL. ÚS 19/08 z 26. novembra 2008, podľa ktorého je úroveň ochrany ľudských práv poskytovaná európskymi orgánmi porovnateľná s ochranou, ktorú by mohli poskytovať orgány členských štátov vrátane ústavných súdov. Ústavný súd teda vychádza z názoru, že Súdny dvor zabezpečuje efektívnu ochranu základných práv, a preto zásadne nepreskúmava súlad právneho názoru vyjadreného v rozhodnutí Súdneho dvora s ústavou. Ani v prerokúvanej veci ústavný súd nevidel dôvod na iný postup.

28. Pre úplnosť však ústavný súd dodáva, že námietky sťažovateľky sú neudržateľné aj z pohľadu vnútroštátneho práva. Sťažovateľka sa dožaduje aplikácie pravidla, podľa ktorého neurčité právne normy treba vykladať vždy v prospech adresátov (resp. na ťarchu ich tvorcov). Prehliada však, že v tomto prípade je tým neurčitým právnym pojmom definovaná výnimka z pravidla. Pravidlom totiž je, že dovozca môže požiadať o vrátenie cla v trojročnej lehote. Výnimka z tohto pravidla sa uplatní v prípade „nepredvídateľných okolností alebo vyššej moci“. Pokiaľ by bola prijatá argumentácia sťažovateľky, podľa ktorej by pojem „nepredvídateľné okolnosti alebo vyššia moc“ mal byť vykladaný vždy v prospech adresátov tejto výnimky, potom by sa z výnimky jednoducho stalo pravidlo, a stratila by teda opodstatnenie. Zároveň treba konštatovať, že zrušenie právneho predpisu pôsobí s ohľadom na princíp právnej istoty aj vo vnútroštátnom práve zásadne len pro futuro, čo dokladá najmä ustanovenie § 41b ods. 2 zákona o ústavnom súde. Zrušenie právneho predpisu teda zásadne neotvára možnosť (s výnimkou trestného konania) spochybniť právoplatné rozhodnutia vydané podľa takéhoto predpisu, a teda ani možnosť domáhať sa späť plnení, ktoré boli na základe takýchto rozhodnutí vydané. Z tohto hľadiska je právna úprava predmetného nariadenia, podľa ktorej je možné domáhať sa (v trojročnej lehote) späť cla zaplateného na základe zrušeného nariadenia, dokonca priaznivejšia, než je úprava vnútroštátneho práva.

29. Čo sa týka skutkových a právnych záverov, a teda aj interpretácie a aplikácie ustanovení najmä colného kódexu odvolacím súdom (ale aj krajským súdom) a aj odôvodnenia napadnutého rozsudku najvyššieho súdu, ústavný súd uzatvára, že pri

predbežnom prerokovaní sťažnosti nezistil v skutkových a právnych záveroch napadnutého rozsudku najvyššieho súdu nič ústavne nekonformné, čo by nasvedčovalo jeho arbitrárnosti alebo ústavnej neakceptovateľnosti. Najvyšší súd nijako nevybočil z medzí určených čl. 46 a nasl. ústavy. Ústavný súd vzhľadom na uvedené sťažnosť sťažovateľky pri jej predbežnom prerokovaní v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

30. Navyše uvedené závery najvyššieho súdu sú vzhľadom na právny a skutkový stav predmetnej veci súladné aj s princípmi vzťahujúcimi sa na ochranu vlastníckeho práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, a preto ústavný súd aj v tejto časti odmietol sťažnosť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 2. marca 2017